

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum X. Per tuas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

attribuant, ut in casu huius cap. atque adeo uterque contra alterum sit Actor, & Reus, quando uterque petit, ut possessio sibi adjudicetur, alter desistat ab occupatione aut molestatione iniusta, quomodo tunc procedendum sit, Si quæres; ex textu patebit responsio, quod scilicet iudex ex utraque parte testes aliaque probationes tum ipsius possessionis, tum etiam tituli (si offerantur) præcipere possit, ex his enim apparebit, utra pars vincere debeat; potissimum vero ex quatuor. Primum, si una pars plures testes adduxerit pro possessione sua. Alterum, si testes producti aptiora & probabiliora dicant. Tertium. Si pars antiquiorem suam possessionem ostenderit, tum altera præsumitur vi, clam, aut precario accepisse. Quartum, si altera pars titulum possessionis ostenderit, licet enim id necessarium non sit, quia possessor ostensa nuda possessione contra adversarium tuendus est, dummodo nec vi, nec clam, nec precario ab ipso possessionem nactus sit. §. *Quorum. verb. Hodie. Instir. de Interdict.* tamen si probationes ex utraque parte pro possessione æquales censeantur, proderit ostendisse titulum possessionis, nam hoc casu ea potior, ac justior censebitur, altera autem possessio in vasio quædam ac turbatio præsumetur.

CAPITULUM X.

Per tuas.

PARAPHRASIS.

Tiburtinus civis Caiam per septennium ut concubinam habuit, sed prolem toto tempore non procreavit; postea Caia recessit à Tiburtino, & post non multum temporis reversa in domum, peperit, asserens Patrem prolem esse Tiburtinum, is licet ab initio negavit esse filium suum, tamen postea eum recognovit, appellans Raphaëlem, Raphaël cum adolevisset, Sophiam Tiburtini ex sorore neptem uxorem ducere voluit, & cum parentes Sophiæ propter consanguinitatem contradicerent, mater Raphaëlis cum ju-

ramento testata est, se non ex Tiburtino, sed alio viro suscepisse Raphaëlem; de hac quæstione consultus Innocentius, Respondit, præsumendum esse quod Raphaël sit Consobrinus Sophiæ, atque adeo impeditus eam habere uxorem. Rationes afferuntur in textu. Prima, quia Caia primum constanter asseruit, Raphaëlem ex Tiburtino natum esse, imò potissimum ob mulieris asseverationem Tiburtinus eum recognovit, ideò credendum non est contrariæ mulieris asseverationi, quamvis juratæ, cum nimis indignum sit, quod sua quisque voce dilucide contestatus est, id in eundem casum infirmare, testimoniòque proprio resistere. *l. Generaliter. 13. Cod. De non numerata pecunia.* Altera ratio, quia Raphaël communiter appellatus fuit filius Tiburtini, & pro tali habitus ab ipso & Caia.

SUMMARIUM.

1. Iudex non permittet matrimonium cum consanguineis Patris, si præsumptiones pro filiatione adsint.
2. Præsumitur autem pro filiatione legitima, si in domo mariti, eo præsentis, & potente generare, nata sit ex coniuge proles.
3. Neque sola mulieris adulteræ contra filium assertio præsumptionem hanc elidit.
4. Pro filiatione tamen geniti ex concubina si alium à concubinario patrem nominet mulier, Iudicis arbitrio res committitur.
5. Probat etiam filiationem, si quis à quopiam ut filius nominatus, alius & tractatus fuit.
6. Neque per hoc solum quod prius pro filio agnitus & tractatus, postmodum reiiciatur, filiationis præsumptionem & possessionem amittit.
7. Facit etiam pro præsumenda filiatione communis fama & opinio præsertim vicinorum & Domesticorum.
8. Contra proprium testimonium, quo jus alteri, aut juris præsumptio acquisita fuit, non creditur contrarium postmodum asserenti in præiudicium illius.

Nota

1 Nota I. Si præsumptiones adsint pro filiatione, iudex non permittet matrimonium cum consanguineis patris, Dico si præsumptiones adsint, quia probationes certæ generationis ex patre raro haberi possunt. *l. Lucius. 83 ff. De conditionibus. sed plerumque per coniecturas probari potest. l. Filium. 6. ff. De his qui sunt.*

2 Prima coniectura est, si filius sit natus in domo Mariti, eo præsentem, & generandi potentem. *cit. l. Filium.* Sed et si constet matrem eodem tempore adulterium commisisse, ita ut utriusque viri filius esse possit, in dubio legitimus judicari debet, quod multi probant ex *l. Miles. 2. §. Desuncto. ff. ad l. Jul. de Adulterijs.* Sed textus ille non sufficit, cum solum ibi dicatur, si mulier de adulterio convicta sit, nullum inde præiudicium generari filio, si res ita constituta sit, ut spectatis circumstantiis temporis, loci, personarum, etiã ex marito nasci potuerit. Itaque rationem dare debemus, quia iste esse debeat favor matrimonij, ut in dubio pro legitima natiuitate præsumendum sit, uti docui *l. 3. rr. 3. p. 3. cap. ult.* Videatur *Menoch. in arbitrar. casu 89. n. 20.*

3 Extenditur id primò: Præsumptionem hanc non elidi, eo quod mulier dicat ex adulterio natum esse filium, nisi id coniecturis & indicis ostendat, cum alioqui sit mera unius vilis mulieris asseveratio, non sufficiens ad abolendam juris præsumptionem, quæ pro legitima natiuitate adest, secundum *gl. communiter receptam, in l. etiam. 16. ff. De probationibus.*

4 Extenditur secundò, si proles nata sit ex concubina, quam domi aliquis habuit, quod concubinarij censeferi debeat, uti docet *gl. recepta in c. Michaël. 13. verb. Confititeris, de filiis Presbyt. Panorm. hic n. 2.* Verumtamen, cum favor pro naturali natiuitate non sit tantus, quantus est, pro natiuitate legitima; idè si alterius etiam filius esse possit, & mater id fateatur, nominetque patrem, ad iudicem pertinebit examinare, num fides mulieri habenda sit nec ne, negari enim nõ potest, in filiationis quaestione, cum difficilis probationis sit, multum iudicis arbitrio concedendum esse. Vti docet *Menoch. cit. casu 89. n. 1.*

Altera coniectura. Si à quopiam filius nominatus, & ut filius alitus ac tractatus fuerit; uti tradit *gl. hęc, verb. Nominatus;* & admonet, quod sola nominatio non ostendat aliquem filium, ut colligitur ex *l. Non epistolis. 13. Cod. De probationibus;* idque verum est, si contrariæ coniecturæ ex adverso stent, ut quia non ut filius habitus & tractatus fuit, aliò qui negari non potest, quin nominatio filiationis præsertim geminata, vel in instrumento aliquo posita, magnam præsumptionem, & saltem semiplenam probationem faciat. *argum. cit. l. Nec epistolis, junct. gl. & tradit Felinus hic n. 12.* Ceterum si, ut dixi, cum nominatione tractatus filij iunctus sit, tum acquiritur possessio filiationis cum maxima præsumptione veritatis. Ex quo duo colligi possunt. 1. Est extra controversiam, si adversarius agendo vel excipiendo neget esse filium huius Patris, intentionem suam fundans super tali negatione, quod onus probandi ipsi incumbat, quia actor & non possessori probare debet. Alterum minus certum est, attamen valde probabile, quod tradit *Menoch. n. 70. cõtra Mascard. & alios ab ipso citatos, Conclus. 786.* Tametsi existens in possessione filiationis, intentionem suam fundet super filiationem, quia petit hæreditatem Patris, aut agit familiaræ heriscundæ iudicio, quod ipsi onus probandi filiationem non incumbat, sed adversario qui negat. *argum. l. Circa. 14. ff. De Probationibus.* Ratio est, quam glossa marginalis indicat in *l. 1. ff. cod. Lanfrancus in praxi seu in cap. Quoniam. h. tit. cap. 8. num. 95. gloss. in cap. Transmissa. verb. Indicis. qui sint legitimi filij.* cum filiatio respectu Patris non possit probari nisi per coniecturas, & possessio filiationis fundetur in coniecturis, videlicet, nominatum & agnitum esse pro filio, idè qui probat possessionem præsumptivè, etiam probat filiationem, cum ordinariè maior probatio haberi nequeat.

Sed quid, si Titius Caium ut filium agnovit, & tractaverit, postea verò eundem reiecerit, ut spurium, tollitne præsumptio filiationis. Resp. Cum *Felino hic n. 9. Menoch. n. 73.*

n. 73. quod filius maneat in possessione, & consequenter præsumptione filiationis, præterquam si is agnoscat & acceptet reiectionem, vel alteri tanquam Patri adhæreat, vel nisi pater errorem suum probabiliter edoceat, cur inquã eum pro filio habuerit deceptus.

7 Tertia coniectura, communis fama & opinio, præsertim domesticorum ac vicinorũ persuasio, uti ex hoc cap. colligitur, & l. Si mater. b. C. Ne testator defuncto.

Nota II. Non creditur alicui etiam jurato, si dicat contrarium ei, de quo antea dilucidè testatus fuerat. Verùm hoc dictum intelligi debet de tali confessione aut testatione antecedente, per quam alteri jus, aut juris præsumptio acquisita est, ut in casu huius cap. Si tamen aliquis neget quidpiã, postea autem confiteatur, in suum præiudicium creditur ipsi. Ut si Titius Caium reiecerit, tanquam filius non suus sit, postea autem eundem agnouerit, ac receperit, præiudicat sibi, ut filius ipsius esse præsumatur, uti Felinus hãc docet n. 12. Menoch. cit. n. 73.

CAPITULUM XI.

Quoniam.

PARAPHRASIS.

Quidam iudices iniqui mendaciter asserunt, aliqua in iudicio esse acta in præiudicium partis litigantis, quæ cum veram negatiuam probare interdum non possent, quia neganti factum, nulla probatio directè suppetit, idè ne falsitas veritati præiudicet, aut iniquitas prævaleat æquitati, Innocentius III. in Generali Concilio statuit, ut tum in iudicio ordinario, tum in extraordinario seu delegato iudex tabellionem adhibeat, si id fieri possit, vel duos idoneos viros, qui uniuersa acta iudicii videlicet citationes, dilaciones, recusationes, exceptiones, petitiones, responsiones, & interrogationes, confessiones, testium depositiones, instrumentorum productiones, interlocutiones, appellationes, renuntiationes, concursiones, & cetera quæ oc-

currerint, fideliter, & competente ordine conscribant, designantes loca, tempora, & personas; quæ acta ita conscripta partibus tribuantur, Originali penes scriptores remanente, ut si super processu iudicis controuersia oriatur, per acta legitimè consignata terminari queat. Quod si verò iudex aliquis hanc constitutionem obseruare neglexerit, & propter negligentiam eius difficultas emerferit, per superiorem iudicem puniatur. Insuper pro processu eius præsumptio non fiat, nisi quatenus ex legitimis actorum documentis constiterit.

SUMMARIUM.

1. Proportio seu depositio merè negatiua directè probari non potest, potest tamen nunquam indirectè.
2. Acta iudicii ex præcepto Iudicis in scriptum redigi debent à Notario vel aliis duobus Notarij locum suppletibus, nisi cause tantum leuiores essent.
3. Maiorem etiam fidem obtinet Notarius in rebus ad suum officium pertinentibus, quàm alius testis; ita tamen ut duorum testimonio eidem æquiualeant.
4. Originale consulendum, si super transumptis dubium oriatur.
5. Cui præcipitur aliquid ob causam vitandi mali, ordinariè non punitur transgressus hoc præceptum, nisi malum euenierit.
6. Non habetur actis iudicii aut processui fides, nisi scripta sint: de illis tamen amissis potest per duos testes, qui ea legerunt, fieri fides.

Nota I. Merè negatiua propositio seu depositio, directè probari non potest: dicitur merè negatiua, ut distinguatur à propositione negante, quæ virtualiter continet in se affirmantem, ea enim directè probari potest, v. g. me non sponte consensisse, adeoque coactè. cap. Super. s. De Renunt. At verò quæ verè seu merè negatiua est, v. g. quod Reus in iudicio crimen confessus non fuerit, per se directè probari non potest, sed interdum indirectè, &

h h

per